

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček, račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.549 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Za Balkan

Nedavno je izšla na nemškem književnem trgu zanimiva knjiga,¹ v uvodu katere beremo sledeče krepke in iskrene besede: »Opozoriti moram posebej na dosedaj tako omalovaževane neizmerne rezerve, katere poseduje evropsko gospodarstvo na Balkanu. Podčrtati moram tudi s poudarkom, češar se navidežno evropsko gospodarstvo še premalo zaveda, namreč kaj pomeni zanj Balkan, oziroma kaj bi lahko pomenil ali prav za prav pomeniti moral.«

Navedene besede za nas niso nikako razodetje, ampak potrjujejo samo to, kar je jugoslovanska narodna javnost osobito zadnje čase instinktivno čutila, namreč kako stopa Balkan polagoma v ospredje kot privlačna točka za svetovni kapital, ki vleče za seboj zopet razne politične apetite.

Nedavno se so se vršile balkanske konference v Atenah in v Solunu. Ideja svobodnega Balkana je bila aklamirana od zastopnikov mlajših idealnih generacij. Neštetočrat že so zunanji ministri balkanskih držav ponovili posvečeno formulo o »Balkanu balkanskim narodom«. Tudi javno mnenje se na pol mračno zaveda, kako dobro bi bilo, če bi balkanski narodi res mogli in smeli razpolagati z zakladi, ki počivajo v njih zemlji in čakajo samo na silo, ki bi jih dvignila in pretvorila za človeško uporabo. To je res. Toda ravno tako je tudi res, da se od strani merodajnih krogov do danes še nič ni storilo v tej smeri. Zgoraj navedena knjiga posveti s krutimi žarki v realno stanje balkanskih držav, ter istotako s kruto in iskreno naivnostjo razodeva načrte, ki jih ima mednarodni kapital ravno na Balkanu. Drugo razočaranje za nas je prišlo od nedavnega sestanka jugoslovanske framasonske lože, ki je ravno tako razdejal vse iluzije ter pokazal v kakšni stvarni odvisnosti so balkanske države od zapadnih lož, ki hočejo enostavno diktirati smernice za politiko balkanskih narodov. Za ložami sedi zopet isti gospod, ki se imenuje mednarodni kapital, tako da mu ni mogoče ubežati, na katerokoli stran se obrnemo.

Na žalost, do sedaj še nikdo ni resno preštudiral, katera so ta toliko zaželjena bogastva usodopolne balkanske zemlje in kakšni so kanali, po katerih se steka k nam inozemski kapital, da jih zajame in da s njimi zajame tudi našo politično svobodo. Da, našo politično svobodo. Pisatelj zgoraj citirane knjige se je postavil na stališče, da so balkanski narodi poljedelci — torej vendar malo lepše, kakor njegov predvojni kolega Maulk, ki jih je opisal za pastirje — in da poljedelci naj ostanejo. Naravna bogastva pa da so rezervna za inozemski kapital, neke vrste blago, s katerim se kupuje politična naklonjenost velikih zapadnih veljakov, ki govorijo skozi lože in skozi banke. Pisatelj mojstrsko analizira gospodarstvo balkanskih držav in nazorno opisuje krčevite poizkuse nekaterih, da bi se iztrgali iz denarnega območja kakšne evropske velesile ter se postavile na lastne noge in kako ob koncu onemogle padajo nazaj v naročje starih prijateljic ali pa ostajajo žrtve novih osvobjevalk.

Natančna statistika o delovanju inozemskega kapitala na Balkanu bi pokazala fronto, ki razseka Balkan v strogo ločene interesne cone evropskega in ameriškega denarja. Težko bo najti krepkejšega dokaza za potrebo enotnega evropskega gospodarstva, kakor je naval ameriškega denarja v balkanske dežele. Amerika je pridrla v Evropo samo in razvila strasten boj za balkanske koncesije, v katerem je že neštetočrat porazila šibkejšega evropskega konkurenta. Finančna rubrika velikih svetovnih časopisov piše tragično zgodovino tega boja bank in lož za Balkan, od koder nikdar ne ve povedati drugega, kakor da se iščejo ali ponujajo ali pa odbijajo posojila.

Zadnja država, ki je nastopila na tem torišču z vso silo, je Nemčija. Nedavna zveza med Avstrijo in Nemčijo, njen neprikrit namen pripraviiti ugoden teren za gospodarsko ofenzivo proti vzhodu, milijonski krediti, katere je nedavno dr. Schacht ponujal v Bukarešti, razne kulturne in industrijske razstave po Jugoslaviji, to so vse nedvoumna znamenja, da hoče tudi Nemčija poseči v boj ter si izvojevati svoj gospodarski in politični delež na Balkanu. Nemški izvoz na Balkan in izvoz Balkana v Nemčijo presegata vsak eno milijardo mark (13 in pol milijarde Din). Politični razlogi, prometne težave, bančne in kreditne zveze nekoliko otežujejo nemško napredovanje, toda sistematična propaganda in olajšave, ki jih hoče nuditi balkanskim državam nemški blok, bodo, tako računajo Nemci, izgladili pot in odprli nemškemu kapitalu in nemški kulturi kraje, ki so do sedaj bili v rokah drugih evropskih in ameriških interesentov. Da njihovi upi niso pretirano optimistični, priča zelo ugoden potek trgovinskih pogajanj z Romunijo, kakor tudi to, ki jo je pokazala

ravno sedaj, ko bi se morala z vso jasnostjo in neustrašljivostjo odločiti za ali proti nemškemu bloku, kakor sta storili njeni zaveznici Češkoslovaška in Francija.

V dveh za nas življenjsko odločilnih vprašanjih: prvič, če želimo odkrito, da ostane Balkan balkanskim državam ter če smo odločno proti vsakemu naseljevanju inozemskega kapitala, ki bi nam ob enem tudi vzel svobodo političnega kretanja, drugič, če hočemo, da ali ne, odpreti oči za nevarnost, ki se nam oznanja od nemškega severozapada, grešimo z nerazumljivim obotavljanjem. Nam se zdi zelo škodljivo za naše nacionalne interese, če bi blagor našega naroda in naše države obešali na vrat mednarodnemu framasonstvu ter se udajali pasivni vlogi čakanja, da nam od zunaj nekje pripravijo smernice za našo nacionalno in gospodarsko politiko. Ohranimo svojo domovino za se

¹ Dr. Schacher: Der Balkan und seine wirtschaftlichen Kräfte, Stuttgart, Enke Verlag.

Črni oblaki nad Evropo

Italija ovira prijateljsko razpoloženje v Evropi — Evropske države imajo tajne pogodbe s sovjeti — Dvoumna vloga Anglije

Paris, 9. aprila fr.

Mednarodni politični položaj je nenačrten tako zapleten kakor ni bil že dolgo.

Na videz je vzrok v nepričakovanem nesoglasju, ki se je pojavilo med strokovnjaki, kateri imajo redigirati angleško-francosko-italijanski brodovni sporazum od 1. marca.

To nesoglasje pa je samo čisto naravna posledica globokega nezaupanja, ki se je v Franciji po pravici zopet pojavilo napram Italiji, katera očividno ni niti najmanj preusmerila svoje mednarodne politike, kakor se je po brodovnem sporazumu, principijelno sklenjenem v Rimu, z vso upravičenostjo smelo pričakovati.

Italija se ni niti najmanj potrudila, da bi linijo svoje zunanje politike francoski vsaj toliko približala, da bi se v resnici ustvarilo ono prijateljsko razpoloženje, ki je neobhodno potrebno, da se obstoječa nesoglasja med Francijo in Italijo likvidirajo. Z eno besedo: Italija bi pač rada žela plodove brodovnega sporazuma, sklenjenega v Rimu, kateri zanj pomeni na eni strani znatno zadrževanje francoske pomorske obrambne sile, na drugi pa velike prihranke domačega budžeta — nikakor pa ni voljna doprinesiti niti najmanjše žrtve svojega nenaravnega imperijalističnega programa, ki ogroža Francijo in njene zaveznike.

To nezaupanje do Italije je popolnoma uničilo vsako nado v kakšen resničen in plodovit sporazum z njo v momentu, ko se je pokazala vsa dvoličnost italijanske politike ob vprašanju carinske unije med Nemčijo in Avstrijo.

Obehni mo zaupna poročila iz Moskve v polnem obsegu potrdila sum, da med Italijo in Sovjeti obstojajo dalekosežni politični aranžmani, ki so vseskozi naperjeni proti poziciji Francije v svetu.

Spričo teh in še drugih dejstev, ki pričajo o tem, da tudi balkanska politika Italije ni ostala samo neizpremenjena, nego se je njena tendenca neposredno

Jugoslaviji, posredno pa seveda proti Franciji, v zadnjem času še ojačila, je čisto naravno, da se je v vodilnih krogih francoske politike pojavilo vprašanje: Čemu sploh brodovni sporazum z Italijo, ki prinaša ugodnosti le tej, Franciji pa nalaga same žrtve?

Zakaj jasno je — tako poudarjajo ti krogi — da tak sporazum Italiji le še bolj omogočuje, da pod videzom lojalnosti nadaljuje svojo politiko izoliranja Francije in političnega zbiranja vseh njenih nasprotnikov.

Zato so se francoski strokovnjaki, ki sodelujejo pri redigiranju brodovnega sporazuma med Anglijo, Francijo in Italijo, postavili na stališče, da naj se ta sporazum redigira v najstriktejšem smislu tako, da ne bo Francije vezal bolj, nego se da sklepati iz strogo vzete besedila rimskega sporazuma. To se pravi, da se Francija čisto po besedah in smislu tega pakta obvezuje, da ustavi vsako novo brodogradnjo do leta 1935, v nadaljnjih letih pa bo gradila svoje nameravane ladje poljubno, ako bi se do tega leta ne sklenil med prizadetimi pomorskimi velebilami nov tozadeven sporazum.

Italija pa hoče, da naj se Francija že zdaj obveže še za periodo od 1935—1938 in sicer v tem smislu, da bo med to periodo samo nadomeščala zastarele ladje, nikakor pa ne gradila novih preko tega.

Ker ta določba, ki se nahaja v londonskem sporazumu od 1. 1930 med Anglijo, Ameriko in Japonom, nikakor ni bila sklenjena v rimskem paktu od marca 1931 med Anglijo, Francijo in Italijo, zato Francija sedaj odklanja, da bi jo sprejela.

Italijanski eksperti pa trdijo, da je sprejem te določbe iz londonskega pakta čisto naravna in logična ter neobhodna posledica za vsakega, ki je privolil v rimski sporazum.

V tem je bistvo sedanjega nenadnega spora med zastopniki Italije in francoskimi politiki.

Italijani menijo, da imajo zaslonbo v Angliji, seveda v delavski vladi g. Macdonalda, kateremu je naravno zelo veliko ležeče na tem, da Italija in Francija solidarno pristopita k londonskem paktu, ker bi bilo sicer stališče Anglije kot prve pomorske velesile na svetu resno ogroženo, vrh tega pa bi popoln prelom med Francijo in Italijo pomenil tudi največji polom mirovne politike na svetu in posebič na evropskem kontinentu sploh.

Glede na to ni čudno, če velik del angleškega tiska v tem sporu kaže nekaj nejevolje napram Franciji, ki da je preveč nepostojljiva, toda Italija se moti, če iz tega izvaja, kakor da zavzema Anglija v stvari sami stališče Italije. Kajti ni niti enega politika v Angliji, ki bi hotel zamenjati prijateljstvo s Francijo s simpatijami Italije, o kateri je v Londonu zelo dobro znano, da n. pr. v Indiji na tihem zelo zoper Veliko Britanijo, da bi mogla vrniti na indski trg svojo manufakturo...

Paris, 9. apr. kk. Voditelj socialistov Leon Blum objavlja v »Populaire« članek, v katerem dvomi glede oficijelne izjave, da bi bile vzrok za nove težkoče v italijansko-francoskem moruškem kompromisu difference v ritmu nadomestnih graditev ladij. Leon Blum trdi, da se Italija svoji zahtevi po pariteti ni hotela odpovedati brez protidajave, ki naj bi bila v tem, da bi dobila Italija veliko milijarno posojilo za odpravo italijanske gospodarske krize. Ker pa Francija in Anglija svojega mošnjička nista odprli preširoko, je Mussolini zopet enostavno umaknil svojo ponudbo glede moruškega kompromisa.

Fašisti tudi v Španiji

Madrid, 9. aprila. AA. Lista »El Liberal« in »El Socialista« poročata, da se je ustanovila španska fašistična stranka, v katero so stopili nekateri pristaši delavske stranke, monarhistov, katoliške stranke, katolonskih liberalcev in bivšega španskega diktatorja Prima de Rivera. Vodja gibanja je bivši notranji minister v kabinetu Prima de Riverre general Martínez de Anido. Nova stranka ima že nad 10 tisoč članov in razpolaga z velikimi fondy, ki jih je dobila od industrije.

Strahote italijanskih ječ

Dunaj, 9. aprila. 2. Današnja »Arbeiter Zeitung« pod naslovom: »Mučenje v policijskih zaporih v Rimu« prinaša vest, da se nad političnim aretirancem v policijskih zaporih v Rimu pod osebno upravo šefa policije vrše mučenja. Mučeni so liberalni književniki Vince, Guera in Rendi. Ravno tako mučijo tudi jugoslovanske politične kaznjence. List piše, da so jim zabijali žebelje izpod nohtov in noge. List ostro napada rimsko policijo in pravi, da naj se ne čaka, da slike mučnikov vstanejo na kakšnem internacionalnem kongresu.

Občni zbor trgovskih potnikov

Beograd, 9. aprila. 3. Tu se bo v kratkem obdržala skupščina združenih trgovskih potnikov iz Zagreba, Beograda in Ljubljane. Sestanek je določen na 13. t. m. Združenje trgovskih potnikov iz Ljubljane bo zastopal Janko Krek. Cilj sestanka je ustvaritev skupne organizacije.

Številne aretacije

Maribor, 9. aprila.

Mohorka danes niso zasliševali, da bi mu na ta način dali možnost, da se nekoliko razvedri. Mohorko ne kaže znakov kesanja. Da je mož precej miren in hladnokrven, dokazuje okolnost, da je celo noč prav dobro spal. Vendar kažejo znamenja, da so se na podlagi njegovih izpovedb izvršile številne aretacije tako v mariborski okolici, kakor tudi v drugih krajih naše države. Ravno v zvezi s temi vestmi so med drugimi aretirali tudi posestnika Šumandla iz Limbuša; ker je nanj padel sum, da je dajal Mohorku stredo. V koliko je ta sum upravičen, se bo pokazalo šele v teku zasliševanja omenjenega posestnika in drugih prič. Šumandl namreč trdi in se sklicuje pri tem na nekatera priče, da je bil Mohorko pri njem nameščen samo kot hlapec in da on sploh ni vedel, kdo je ta Mohorko. Nadalje tudi ni vedel, da ga oblastva zasledujejo radi kateregakoli zločina. Povsem neverjetno pa se je izkazalo, da bi se Mohorko na dan umora na velikonočno nedeljo zjutraj pojavil pred neko hišo v Limbušu in tam zažvižgal. To izhaja predvsem iz tega, da ni mogel prekorčiti slivniške brvi do 4 zjutraj. Za ta čas namreč gre. V kolikor pa piše neki tukašnji popoldanski listič glede naših informacij o organiziranih tolpah temnih elementov, bo šele pokazala preiskava in nadaljnje aretacije, oziroma zločini, če se ne bodo napravili energični koraki, da se tolpa zapre.

„Prva je domovina - Francija“

Oster napad francoskega predsednika republike na nemško politiko
Odnosaji med Francijo in Nemčijo skrajno napeti

Paris, 9. apr. kk. Uradni komunikate sporoča, da je imel dolg razgovor ministrskega predsednika z zunanjim ministrom ta namen, da se spravi v sklad veliki interesi naroda in da se da francoski doktrini o problemih mednarodne politike enotna trdna smer. V skupnih posvetovanjih zunanjega, vojnega, finančnega, trgovskega in kmetijskega ministra se ima sestaviti za Zenevo obširen francoski načrt za gospodarsko povzdigo srednje in vzhodne Evrope s posebnim upoštevanjem problemov, ki jih je sprožila dunajska carinska pogodba. »Echo de Paris« izjavlja, da je treba najprej preprostiti nevarne posledice nemško-avstrijske carinske unije in da Francija hoče zaenkrat dovoliti agrarnim državam srednje in vzhodne Evrope posebne prednostne tarife, da jih ščiti pred privlačnostjo nemško-avstrijske carinske unije. Ideja, razširiti dunajsko carinsko pogodbo s tem, da ji pristopijo Francija in države male antante, se je opustila še sedaj kot brezupna. Herriot obžaluje v »Ere Nouvelle« dvojno igrav Avstrije in Nemčije.

»Paris Mille« piše danes: Odnosaji med Nemčijo in Francijo so izredno napeti. Javlja se kriza, kakršne je ni bilo od časa likvidacije ruskega vprašanja. Najboljši dokaz za slabo razpoloženje v Franciji proti Nemčiji je oficijelni govor predsednika republike Doumerguea v Nizzi, kjer je med drugim izjavil: »Naš patriotizem ni agresiven in ni nikomur nevaren. Mi ne stremimo za tem, da bi dvignili Francijo nad vse na svetu in vsilili drugim narodom hegemonijo Francije. Naš patriotizem

hoče samo Franciji zagotoviti njeno mesto, do katerega ima pravico, in varnost, brez katere ne more delati, se ne more v miru razvijati in ne bi mogla sodelovati pri napredku narodov. Francija je mnogo preveč trpela v vojni, da ne bi mogla prav ceniti dobrote mira. Toda v svoji zgodovini je morala napraviti preveč skušenj, da ne bi vedela, da ni mogoče noben mir brez popolne varnosti v obrambi njenih meja. Zato smatra Francija po pravici, da se mora sama braniti in da se sme zanesi samo na sebe, dokler Društvo narodov še ne bo moglo svoje odločitve vsiliti proti protivnikom. Do tega ima Francija tem več pravice, ko je ravno sedaj nenačrten nastopil nepričakovan dogodek, katerega pomena za sedanjost in katerega posledice za bodočnost ne sme prezreti, ker je ravno v zgodovini one države, v kateri se je pripetil omenjeni dogodek, zabeležiti precedenčni primer, katerega ne smemo pozabiti, ker bi bilo to za nas preveč nevarno. Nočem dramatisirati, toda stvar je treba imenovati s pravim imenom, ker samo tako se moremo varovati presenečenj in nevarnosti. Najprej je domovina, Francija. Pazimo na dobro stanje naših financ, pazimo na moč naše vojske, ki se nikdar ne sme zmanjšati pod potrebo naše varnosti in varstva naših kolonij, dokler še ne bo mednarodnih varnostnih čet, ker mnogi nesrečni dogodki so nas naučili, kakšnim grozovitim presečenjem smo lahko izpostavljeni. Prvi pogoj za to pa je, da med nami samimi izvršimo enotnost srca, duha in interesov.«

Koroško rešujejo v Berlinu!

Velika debata na občnem zboru političnega društva koroških Slovencev

Celovec, 9. aprila. Danes se je vršil tu občni zbor političnih in gospodarskih krogov za Slovence na Koroškem pri veliki udeležbi delegatov iz vseh delov slovenske Koroške. Poročalo se je o manjšinskem in političnem položaju. Poslanec dr. Petek je ugotovil, da se mentalitet Nemcev, ki hočejo še naprej gojiti nemškutarstvo, ni izpremenil, da pa se je pri zastopnikih Slovencev pokazala največja pripravljenost za časten sporazum. Kakor jugoslovanska javnost zastopa pri ljudskem štetju načela, da so mogoči samo Jugoslavlani in Nemci, tako tudi Slovenci na Koroškem priznavamo samo dva naroda: slovenskega in nemškega. Rešitev manjšinskega vprašanja morejo čakati samo od 100% nemške stranke. Koroško manjšinsko vprašanje rešujejo v Berlinu — brez Berlina se v manjšinskem vprašanju ničesar ne rešuje — ko pa pride iniciativa na Koroško,

in za naše poznejše rodove, ta klic se nam zdi logičen zaključek, ki mora privreti iz srca vsakega jugoslovanskega patriota, ki je bral dr. Schacherjevo knjigo in poročilo o turobem sestanku framasonov v Zagrebu.

ji od prvotnega smisla ne ostane ničesar. Jugoslovanskim Nemcem so se z novo naredbo prosvetnega ministrstva izpolnile vse zahteve na šolskem polju, vendar se v resnici pojavljajo težkoče celo v mestih, ki jih smatrajo Nemci za svoje 1000-letne postojanke. Poslanec župnik Stare se bavi s položajem o volitvah s plebi-scitno proslavo, z gospodarskim položajem Slovencev in z notranjim delovanjem vrhovne organizacije koroških Slovencev. Pokazal je na občnem zboru popolnoma natančno naziranje in smernice za bodočnost, kar se je videlo v posebno zanimivi debati. Ti nasveti in predlogi so pokazali, da je odločena velika večina koroških Slovencev vztrajati še v naprej na svojem stališču.

Italijani preganjajo tudi Nemce

Dunaj, 9. aprila. AA. Korbiro poroča: V Innsbrucku je bila protestna skupščina narodnih društev o priliki ponovnega preganjanja voditeljev nemških narodnih manjšin v Italiji. Na skupščini so poslali brzojavko jugoslovanskim narodnim manjšin v Italiji, v kateri poudarjajo soglasnost v borbi za pravice narodnih manjšin.

Motvoz Grosuplje

domači slovenski izdelek

Tovarna motvoza in vrvarna Grosuplje pri Ljubljani.

Zahtevajte vzorce in cenike brezplačno.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1:50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad svet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamke! Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Službe iskejo

Stalno službo
išče pri boljših ljudeh 2 ali 3 oseb 30 let staro pridno in pošteno dekle, veče vseh hišnih poslov. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod Stalna služba.

Cerkovnik-obrtnik
(kovač) išče službo. Nastop s 1. majem. Naslov v upravi pod št. 3838.

Službo išče
kot hišna ali kaj primerneje dekle, staro 20 let, neoporečne preteklosti. Ponudbe na podružnico »Slovenca«, Trbovlje.

Službo išče
Dekle neomadežev. preteklosti išče mesta hišne ali kaj sličnega. Ponudbe na podružnico »Slovenca«, Trbovlje.

Službo določa

Trgovsko učenko
s primerno šol. izobrazbo, poštenih staršev, najraje z dežele, sprejemem takoj. Ponudbe pod šifro »Takoj« na upr. »Slov.«

Več inženjerjev
in tehnikov za terenska dela potrebuje terenska sekcija za regulacijo Ljubljane. Ponudbe je predložiti pismeno z navedbo mesečne plače Terenski sekciji (Mestni gradbeni urad).

Hlapec
h konjem in za skladišče, trezen in pošten, se takoj sprejme. Naslov pove uprava pod št. 3846.

Sprejme se
od 15. maja do 15. sept. prvovrstna, perfektna hotelska kuharica z dobrimi referencami in navedbo plače. Ponudbe na ogl. oddelk »Slovenca« pod »Kuharica«.

Mesarski pomočnik
veče tudi sekancja v mesnici, se takoj sprejme. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 3845.

Dekle
pridno in pošteno, vajeno nekoliko kuhe, se takoj sprejme. Florijanska ulica 16, Ljubljana.

Mlad hlapec
(sluga), praktičen v vseh domačih delih (sposoben tudi dela pri kakem stroju), pošten in zvest, dobi službo v sredini Ljubljane. Vsa oskrba v hiši. Plača po dogovoru. Nastop službe 20. aprila. Naslov pove uprava pod št. 3836.

Nočnega čuvaja
starejšega, zmožnega kavčije, sprejme »Zora«, d. z. o. z., Črnomelj.

Iščem dva učenca
za lesno stroko na parno žago blizu Celja proti začetni plači. Istotam se sprejme starejši lesni manipulant, ki je že vajen na parnih žagah. Slednji pri prostem stanovanju in kurjavi. Ponudbe je treba poslati na Oglasi oddelk »Slovenca« v Ljubljani pod »Učenca in manipulanta« pod št. 3843.

Trgov. pomočnika
specerista ali alične stroke, 18 do 22 let starega, povsem simpatičnega, v vsakem oziru zanesljivega, pridnega in poštenega fanta, z lepim in priključnim nastopom napram strankam, sprejemem v dobro, stalno službo takoj ali s prvim majnikom, za Maribor. Pogoj tudi nemščina v govoru ter dober računar. Prednost imajo podeželski. Le oglasu odgovarjajoči naj se javijo osebno dne 12. t. m. dopoldne. Naslov v oglasnem oddelku »Slovenca«.

Sirite »Slovenca«!

Zasluzek

Na kaj čakate?

Vi ste še vedno nezaposleni! Drugi služijo že več tednov s pomočjo našega novega hišnega obrta. - Pouk je brezplačen. Vam je li težko napisati pismo? Radi pošljemo obširna navodila, ako priložite znamko za odgovor. - Zadruga jugoslov. pletača, Osijek.

Pouk

Čamernikova šolerska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast. koncesionirana Prospekt zastoni. Pišite ponj!

Pozor krojači, šivilje in nešivilje!

Ako se hočete hitro z malimi stroški priučiti krojenju in izdelovanju garderobe po najnovejši modi, se udeležite krojnega tečaja 13. t. m. Honorar znatno znižan. Brezplačna rekonstrukcija mest. Krojno učilišče, Ljubljana, Stari trg 19. Kroji po meri!

Nanovnanja

Meblovano sobo
oddam s 14. aprilom. — Dr. Kodre — Staničeva ulica 3, Bežigrad.

Prazno sobo
s posebnim vvhodom in elektriko, najraji blizu Tivolija, iščem. Inž. Jeglič, Magistrat.

Gospoda
sprejemem takoj na stanovanje. Naslov pod št. 3835.

Posestva

Stavbna parcela
3000 m², v bližini Dunajske ceste, vodovod in elektrika še zraven, po 37 Din napredaj. Naslov pod št. 3492.

Hiša v Kranju
pripravna za večjo obrt, z lepim vrtom, krasnim razgledom, se prodaja. Kje pove uprava pod št. 3547.

Hiša
3 sobe, kuhinja, svinjak, 1000 m² vrta, se prodaja za 42.000 Din. Ponudbe na upravo Slov. Maribor.

Hiša z vrtom
v lepem kraju kamniškega okraja, neposredna bližina šole in cerkve, eno minuto od avtobusne ter 6 km od žel. postaje, napredaj po zelo ugodni ceni. Primerno za upokoje. Naslov v upravi pod št. 3833.

Kupimo

Srečke, delnice, obligacije
kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana - Selenburgova ulica 6. II. nadstr.

Vsakovrstno zlato ročnje
po najvišjih cenah. ČERNE, Juvelir Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Prodajmo

Češnjevo psiho
novo, prodam po zelo ugodni ceni. — Naslov: Kavškova 16, Siška.

Mayerjev Leksikon
najnovejša izdaja, dvanaest zvezkov, popolnoma čist, se proti takojšnjemu plačilu poceni prodaja. Naslov pove uprava »Slovenca« pod 3839.

Ratol

je bil odlikovan z zlato kolajno, ker se je pred oblastmi dokazalo, da deluje sigurno proti podganam in mišim in da je popolnoma brez nevarnosti. Enako sigurno deluje GAMADIN proti ščurkom! STENOL proti stenčim. ARVICIN proti poljskim mišim. Dobiva se povsod. — Proizvajalci Biomedika d. d. Zagreb, Hatzova 25.

Izvrstna perlektna

snažna

kuharica

se sprejme proti dobri plači k 5 članski rodbini poleg hišne. Reflektira se samo na osebe z dobrimi dolgiimi spričevali. Oferte pod šifro »Trajna«.

Zahvala

Povodom smrti naše srčno ljubljene mamice in soproge, gospe

Franje Tutta roj. Steinbach

se tem potom vsem najiskreneje zahvaljujemo za mnogoštevilne dokaze iskrenega sočutja. Posebno hvalo smo dolžni pred. g. patru Kazimirju Zakrajšku, duh. vodji sv. Kristofa, za njegov trud, lajšati naši dragi pokojnici njeno trpljenje. Dalje zahvala vsem darovalcem krasnega cvetja, trdku L. Mikuz, Schneider & Verovšek, Učiteljski tiskarni in sostanovalcem. Istotako se zahvaljujemo pevskemu odseku »Grafiki« za ganljivo petje in končno prisrčno zahvalo vsem, ki so spremili našo ljubljeno mamico na njeni zadnji poti k večnemu počitku. Maša zadušnica se bo brala v torek dne 14. t. m. ob pol 7 zjutraj v cerkvi sv. Kristofa.

ZALUJOČI OSTALI.

Globoko užalošeni naznanjamo, da je naš nad vse ljubljani in nepozabni sin in brat, gospod

Celestin Hauptman

dijak I. letnika učiteljskega v Mariboru

v torek 7. aprila po kratki bolezni, v cvetu mladosti, previden s svetotajstvi, v 18. letu za vedno zatisnil svoje blage oči. Pogreb predraga se bo vršil v četrtek 9. aprila 1931 ob 15.30 izpred mrtvašnice mestnega pokopališča v Pobrežju na mestno pokopališče. Sv. maša zadušnica se bo darovala 10. aprila ob 6 v župni cerkvi pri sv. Magdaleni.

Svečina-Maribor, 8. IV. 1931.

Ana Hauptman, mati. Anica Hauptman, Angela Hauptman, Olga Hauptman, sestre. Fortunat Hauptman, Alons Hauptman, brata.

Vrtno uto

prodam. Poizve se med 12. in 14. uro vsak dan. Masarykova 15.

Nabava žlahtnih hrustk
Kmetijska družba v Ljubljani, Turjaški trg, ima oddati še nekaj lepih visokodebelnatih žlahtnih hrustk I. vrste po 15 Din, II. in III. vrste po 8 in 4 Din.

Avto - limuzina
Chevrolet šestdesetletni, izborni ohranjen, se radi gospodarskih razmer zelo ugodno prodaja. Naslov v upravi pod št. 3785.

Bordonali
Prodam okoli 150 m² lepo izdelanih popolnoma suhih jelovih bordonalov v demisijah od 26x29 do 34x27 in v dolžinah od 7 do 13 metrov. Naslov v upravi pod št. 3786.

Puhasto perje
čisto čobano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg, čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razpoložljivo po poštenu povzetju. L. BROZOVIC — Zagreb, llica 82. Kemična čistilnica perja.

Tricevni Radione
z akumulatorjem 18 Amp, polnilcem za akumulator, anodno baterijo, zvočnikom in vsem priključitvenim materijalom — se po zelo nizki ceni prodaja. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3837.

Oves in koruzo
kupite najceneje pri tvrdki A. VOLK, LJUBLJANA Rešilska cesta 24. Veletrgovina s žitom.

Entlanje 1 m 1 Din

Izdelovanje damskega perila. Strojno ročno vezanje najceneje. Vegova 2, poleg lekarne Bahovec.

»Javor«

lesna industrija v Logatcu ima svoj lokal za pohištvo tudi v Ljubljani, v novi palači Vzemne za varovalnice.

za
la tril premog
suh drva
ali hoks
bližite tel 2056
oz. naročite
Wolfson 1 pri
Dom. Čebin

Kmetovalci!

Prvovrstne gnojnice črpalke (pumpe), pluge in brane dobite v železnini

Fr. Stupica, Ljubljana
Gospodarska cesta št. 1.

Razno

Imate li

sina ali rojaka vojaka? Ali nekoga, ki bo postal sedaj vojak? Mu hočete narediti veselje, ki Vas stane samo 28 Din, a njemu olajša službo? Pišite nam še danes. Commercica, Osijek.

NOVA KNJIGA!

D. Spasić:

Rekrut i rezervist

Vsebuje vsa pojasnila o rekrutovanju, o vajah in o pisanju prošnje vojnim oblastem. Zelo potrebna vsem, ki imajo vojaške obveznosti. Cena 15 Din. Dobi se pri pisatelju, Strahiniča Bana ulica 57, Beograd, s plačano poštnino, ako se pošlje denar ne ček. račun 54.428 in v knjigarni Rajkovića i Čukovića, Beograd.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo, da je umrla naša ljubljena mati, tašča, stara mati itd., gospa

KATARINA TERŠAR

vdova po žel. deseterja

dne 8. aprila 1931 v visoki starosti 81 let, previdena z zakramenti svete vere.

Pogreb blage pokojnice se bo vršil v petek 10. aprila 1931 ob 16 iz hiše žalosti v Dolenjem Logatcu.

Dolenji Logatec, dne 9. aprila 1931.

Ivan in Joško, sinova. Hanca, hči, ter vsi ostali zetje, snaha, vnuki in drugi sorodniki.

Josipina Hojan roj. Borštnar

soproga načelnika mestnega vojaškega urada

je dne 7. aprila 1931 umrla.

Pogreb bo v četrtek, dne 9. aprila 1931 ob pol 3 popoldne izpred splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 8. aprila 1931.

ZALUJOČI OSTALI

Potrjeni neizmerne žalosti naznanjamo pretužno vest, da je naš ljubljenec

Milko Lipovšek

učenec IV. razreda

dne 7. aprila 1931 ob 17 po dolgi in mučni bolezni, previden s tolažili svete vere, za vedno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega sina bo 9. aprila ob 15 iz mrtvašnice v Pobrežju na mestno pokopališče.

Maša zadušnica se bo brala 13. aprila 1931 ob 7 zjutraj v stolni župni cerkvi v Mariboru.

Maribor, dne 8. aprila 1931.

Anton in Alojzija, starši; Anton in Slavko, brata;

Alojzija Drozg, babica, ter vsi ostali sorodniki.

Fašisti streljali na idrijsko župnišče

Divjanje fašističnih četašev proti goriškim Slovencem

Jesenice, 9. aprila.

Neki potnik, ki je prispel iz Gorice, pripoveduje naslednje:

Obletnica fašjev se je praznovala v Idriji za vso Goriško deželo 22. marca. Zbralo se je kakih 1500 fašistov. Pokrajinski fašistični tajnik Avenanti je imel srdit govor, ki so ga listi objavili. Ni pa le v besedah grozil Slovence. Njegovi četaši so s puškami ustrelili proti župnišču, kjer stanuje častitljivi zlatomašnik Mihael Arko. Policijska komisija je našla izstrelke v leseni oknici župnišča. V neki gostilni so domači idrijski avangardisti med sabo slovensko govorili. Drugi fašisti so jih zato protepli. Nekaterim trgovcem so pobrali in poškodovali napise na lokalih.

V Gorici so se fašisti po svoje pripravili za »spravni dan«. Prejšnjo noč so Avenantijevi četaši po mestu uničevali in odnašali napise slovenskih trgovcev in obrtnikov. Pripomniti je, da na-

pisni itak ne smejo biti slovenski, le trgovčeve ime še more nositi znake prepovedanega jezika. Tem znakom so napovedali vojno, ali pa sploh napisom notorično slovenskih hiš. V ulici Carducci so Martinu Šuligoju odpraskali zadnji »je, tako da je ostal Šuligo. Jakobu Šuligoju v isti ulici so razbili leseno tablo. Klavori na Kovnu so odbili »K; ostalo je zapisano »—lavora. Na Travniku so razbili pol table Katoliške knjižarne. Pri krojaču Pahorju so se znašli na leseni tabli nad črko »h, železni izvešek pa enostavno ukradli. Fran Zaunig v ulici Carducci je izgubil zadnji »ge. Rešiča na Kovnu niso mogli »popraviti, zato so celo ime razpraskali, podobno pri Kamenščku. Advokatu Stojanu Brajši so odnesli tablo in pokvarili zvonce pri vratih. Kozmanu v Raštelu so odnesli tablo. Čermelj na Kovnu je izgubil »Če in »je, ostal je »ermel.

V nedeljo 29. marca po povratku iz Trsta so goriški fašisti demonstrirali po mestu in vpili

proti Slovencem in Jugoslaviji. Po mestu so bili nabiti tudi lepaki, ki so navduševali za Dalmacijo in končevali s slovensim pozivom: »Spalato!»

Policija po cerkvah

Po cerkvah julijske dežele je bila policijska kontrola ne samo na dan sv. Jožefa, ampak tudi na svetno nedeljo. Med slovensko postno pridigo pri Sv. Jakobu v Trstu so na tiho nedeljo 21. marca fašisti zunaj na trgu demonstrativno peli »Giovinezza«.

Slovenski rudarji odpušteni

Idrija, aprila.

V Idriji je bilo nedavno suspendiranih s dela 21 rudarjev, ki so pri apelu odgovorili slovensko »tukaj, namesto »presente«. Bati se je, da bodo slednji stalno odslovljeni iz rudnika.

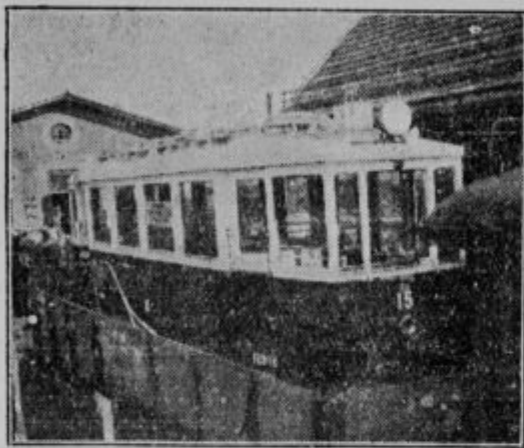

Braziljanci

odstranjujejo strup iz svoje hrane. Nihče se ne bi upal uporabljati Maniok, ki spada med najnevarnejše tropične hrane, preden se mu ne bi odvzela strupena snov. Tudi Kajú-marona, priljubljen braziljanski sadež, vsebuje strup, kateri se pa izgubi pri praženju. Kako je pa z zrnatno kavo?

Kofeina, katerega je v 1 kg kave okroglo 12 gr, ne moremo izločiti iz kavinene zrna s procesom praženja. Mnogi ljudje ne prenašajo kofeina, ker jim povzroča nemirno spanje, ter vpliva na njihovo srce, živce in ledvice. Tem prijateljem kave omogoča popolnoma neškodljiva kofeina prsta kava Hag zopet radosti pitja kave. Kava Hag je najfinjša prava zrnatka kava, neprekosljiva v okusu in aromi, razen tega pa brez mnogokrat neprijetnega razdražljivega delovanja kofeina. Tudi na turški način pripravljena kava Hag izredno ugaja. Ze prvi poizkus Vas bo o tem prepričal. V vseh dobrih trgovinah se dobiva kava Hag; servira se pa tudi v hotelih in kavarnah.

Novi tramvajski voz v Ljubljani

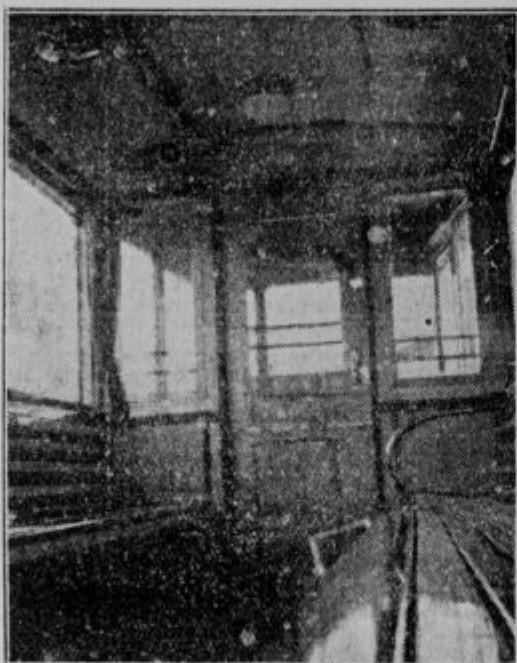
Novi belo-zeleni tramvajski voz na železniškem vagonu.

Ljubljana, 9. aprila.

Danes je prispel v Ljubljano novi tramvajski voz za progo Vič—Šiška. Tovarna vagonov v Brodu na Savi ga je odposlala 7. t. m. in danes zjutraj je prispel že v Zalog. Popoldne so ga potegnili na tovorni kolodvor ob glavnem kolodvoru, jutri ga pa bodo raztovorili in po možnosti postavili na tračnice pred glavnim kolodvorom. Zvečer ga bodo skušali spraviti po starem tiru od kolodvora do remize. Ker je voz mnogo daljši od starih pogonskih vozov, obtoja možnost, da radi večjega razstoja osiše ne bo mogel peljati čez hude ovinke pri magistratu in Ambroževem trgu. Prav zato bodo skušali s prevozom žele ponoči, tako da v slučaju kake zagate na ovinku ne bi nastal zastoj v prometu, kar bi se čez dan lahko zgodilo.

Novi voz je natovorjen na dolgem, nizkem

lovornem vagonu. Zunanost kakor notranost mora navdušiti vsakega. O konstrukciji izdelave in opreme voza je »Slovenec« že obširno poročal nedavno v intervjuju s konstrukterjem voza, profesorjem ing. Feliksom Lobetom. Voz je po svoji zunanosti izredno eleganten, v notranosti pa nadvse udoben. Drsalce in nekaj malenkosti še ni montiranih, to pa zato, da je bil prevoz mogoč.

Pogled v notranost voza.

Spominčica † M. Kerinu

Med usmiljenimi brati v Kandiji sem sedel, ko je prinesel poštni sel črnoobrobljen list, ki je naznanjal Tvojo smrt, prijatelj Martine. Za Martinom Colaričem Ti! Dva vojaka, eden na polju svetne slave, drugi pa po tihi borbi med samostanskimi zidovi. Ostal sem sam, osamel in otožen. — Ko sem hodil ob Krki in po lepem Novem mestu, so prihajali odpovedi spomini in pripovedovali o davnih, lepših časih. Bili smo dijaki novomeške gimnazije. Colarič in jaz, vesela lahkotnica, sva uživala v dolenskem cvetku, a še bolj v petju. Saj smo peli tačas dijaki kakor zvonovi in se kosali s škrjančki, kdo bo pel više. Tudi Ti si ljubil veselje, ali bil si bolj resen in si že tačas mislil na tihi poklic, ki si ga izbral pozneje.

Colarič je oblekel vojaško sukanjo, midva talar. Postal si duhovnik. Dokler si bil v divnem Boštanju nad kraljico naših rek, nad bistvo Savo, sem Te obiskoval na potu iz Srema v svojo rojstno kranjsko vas. Gostoljubno si me sprejemal in veselo in zvono si se nasmejal, kadar sem kakšno razdrl. Ali nisi bil zdrav in srce Te je vlekel drugam. Se nekaj let si potem Ti, pristna dolenska duša, pasel ovčice na Gorenjskem, potem pa si storil odločilni korak in odšel v cerkev presvetega Srca Jezusovega. Misijonaril si in kadar sva se videla, si ves zadovoljen pripovedoval, da si popolnoma zdrav. Ko sem Te pa zadnjikrat obiskal, si pripovedoval, da si prestal težko bolezen. Ali bil si srečen, zadovoljen in udan v voljo Tistega, ki si mu služil z vsem srcem, z vso dušo. Zdaj si odšel k Njemu, ki si ga iskal vedno tu na zemlji.

Prepričan sem, da ne potrebuješ mojih molitev. Saj si mi še zadnjikrat, ko sva bila skupaj, podelil sveto odvezo in jaz sem Tebi, ki si v sveti samoti služil Bogu, priporočal v molitve. Še bolj se Ti priporočam zdaj, da dopsem za Teboj še jaz v srečno deželo pravega mira, ki ga tako pogrešam na tem svetu. Zato Ti kličem: »Z Bogom, dragi in blagi prijatelj, do svidenja!«

Franjo Neubauer.

Prva Finžgarjeva proslava v Slov. Krajinu

M. Sobota, 8. aprila.

Pisatelj Finžgar je znan tudi v Slovenski Krajinu. Spoznala ga je po mohorskih Večernicah. »Novinec« so svojčas prinašale v »prekmurščini« njegove »Strice«.

Ko so ob 60-letnici pisali o Finžgarju vsi slovenski listi, so ga na uvodnem mestu proslavili kot enega največjih slovenskih sinov tudi »Novine«.

Sedaj pa se je vršila prva zunanja proslava njegove 60-letnice. Kat. prosvetno društvo v Crensovcih je na velikončni ponedeljek v veličastnem »Našem domu« nastopilo z »Divjim lovecem«. Prireditev je privabila v dom veliko množico. Pred igro je bil slavnostni govor o Finžgarju in njegovih velikih delih. Igra je bila podana tako lepo, da so gledalci kar strmeli. Take dovršenosti na diletantskem odru ni nikdo pričakoval. Celo prireditelj je dvignila godba, ki je nastopila z jako lepimi komadi. Igra se v nedeljo ponovi.

Žrtev nesreče

Crna, 8. aprila.

Končano je mlado življenje. Josipa Štruklja ni več. Na veliki četrti zvečer je mati-vdova sprejela brzojav iz Zagreba, da se je njen sin smrtno ponesrečil. Komaj dobrih 24 let mu je bilo, pol idealov, bodočnost postavljena na trdni temelj, a zdaj je vse uničeno. Lani o veliki noči je pač upal, da bo tudi letos obiskal svojo mater, sestre in druge svoje znance in zdaj jih je res, a — mrtev. Pripeljali so jim ga na samo veliko nedeljo.

Koliko sočutja je vzbudila njegova nesreča, je pokazal njegov sprevod. Požarna bramba, orožniki, finančni organi, društva in mnogo drugih ljudi ga je sprejelo od železniške postaje do kraja prejšnje občine. Tam so ga sprejeli Mežičani. Na Poleni se je sprejelo pridružila še rudniška godba. V Crni so ga pa tako sprejeli, da se opisati ne da. Nič več ni bil kakor vojak — narednik, a bil priljubljen kakor malokdo. Vsakomur je žal za njim, vsakdo bi ga bil še rad videl, a ni bilo mogoče. Skoraj nepregledna množica ljudstva se je zgrnila okoli njegovega preranega groba in tu se

V lastni hiši napaden od gostov

M. Sobota, 8. aprila.

V tukajšnjo bolnišnico so pripeljali 68 letnega P. Matijo iz ljutomerske okolice. Po vsem telesu in obrazu ima sledove udarcev in srčno roko. Postal je žrtev grdega napada.

Slučajno je prišel v družbo z nekimi tremi moškimi. Ti so ga izrabljali v toliko, da so v njegovi hiši »bili doma« in da so njegova živila skupno uživali. Ker je prišlo med njimi do nesoglasja, se je eden izmed njih meni nič tebi nič podal v klet, tam je pobasal mast, olje, meso in kar je bilo drugih živil in je hotel s plenom oditi. Starac mu je hotel to zabraniti, češ da je vse njegovo, brez uspeha. Oni je lepo odšel. Zvečer so se vsi trije vrnili. Prinesli so s seboj nekaj litrov vina, se vsedli k mizi in začeli piti in jesti. Starca so na vse mogoče načine dražili. Ko so že preveč grdo vpili, jih je začel miriti. To je one še bolj podkurilo. Skočili so k starcu, ki je sedel na postelji, so ga zgrabili, vrgli na tla. Začeli so ga tolči, brcati in skakati po njem. Revez se ni mogel braniti, oni pa niso odnehali, dokler ni ležal na pol mrtve pred njimi.

Starac je čez dolgo časa prišel k zavesti. Po vsem telesu, po obrazu in zlasti v levih roki je čutil silne bolečine. Na žalost je kmalu potem videl, da roka ni bila samo potolčena, marveč zlomljena.

Temelji ljubljanskega nebotičnika

Ljubljana, 9. aprila.

Nebočnik Pokojninskega zavoda, ki bo stal ob Dunajski cesti poleg Kreditne banke, je dal s svojimi temelji doslej največ dela ljubljanski Gradbeni družbi, ki ga gradi. Nebočnik, ki ima sicer

samo osem nadstropij, je vendar že tako težak, da zahteva absolutno sigurnih temeljev. Kot tak temelj pa more služiti le masivna skalnata plast ali podobna formacija. Na mestu, kjer bo stal nebotičnik, pa se začne trdna skala oziroma konglomerat, ki bo tudi lahko nosil vso težo nebotičnika šele v globinah 16 do 12 metrov pod cesto. Vmesne plasti so vse iz proda in ilovice. Zato je prišla za temelj vpoštev edino spodnja plast konglomerata in tako bo stal ves nebotičnik na 16 ogromnih stebrih iz betona.

Preteklo jesen in zimo so izkopavali te rove in jih zabetonirali. Koncem velikega tedna so zabetonirali zadnji rov, sedemnajsti po številu, ki ga pa niso izkopali. Ta rov je že stal stoletja in je služil kot vodnjak nekdanjemu samostanu, ki je stal na tem mestu stare Ljubljane. Vodnjak je segal v globino 17 metrov in je bil narejen ves iz rezanega kamena. Na nesrečo je pa stal vodnjak tako, da ni mogel služiti kot rov za temeljni stebel nove palače. Da bi se pa radi pritiskov ne zrušil, so ga vsega zabetonirali. V premeru je vodnjak meril 1.90 m in je požrl ogromne množine betona in kamena. Slika nam kaže, kako vsipava redko tekoči beton iz mešalnega stroja v vodnjak, in delavce, ki mečejo vanj skale. Najgloblji temeljni stebel je segal v globino 15 metrov in pol, najkrajši pa v globino 12 metrov. Ker se stebri končajo seveda že pod dnem kleti, niso v resnici tako dolgi, ampak 4 metre krajši. Vse te temeljne stebre bodo sedaj zvezali z močnimi betonskimi prekladami in te pokrili z debelo betonsko ploščo, na kateri bodo potem šele začeli graditi pravi nebotičnik. Na to betonsko ploščo bo prišla najprej debela pločevina iz železa, nato plast svine in zopet pločevina iz železa. Na ta način bo nebotičnik zavarovan proti potresnim sunkom v horizontalni smeri. Ko bo enkrat to dograjeno, bo začel rasti nebotičnik hitreje iz tal, tako da ga bomo vsaj lahko videli. Temeljni kamen bo položen in blagoslovljen 18. aprila.

Razočarani železniški vpokojenci

Novi uradniški zakon in proračunsko leto 1931/32 so stari železniški vpokojenci in železniški invalidi državne in južne železnice nestrno pričakovali. Upali so, da bo novi uradniški zakon in proračunsko leto leto njihove odrešitve, da se jim pokojnine in neugodne rente uredi času in življenjskim potrebam primerno. Pričakovali so, da jim novi uradniški zakon in proračunsko leto prinese svetlejša dneva v njihovi starosti in onemoglosti.

Uradniški zakon je izšel in proračunsko leto se je pričelo, a starovpokojeenci so zopet izpuščeni. Kam naj se obrnejo, kje naj iščejo pomoči v tej osamljenosti?

Rimski pakt in rimske konvencije so bile sprejete in podpisane, a kaj vse to pomaga, ker se kljub temu starovpokojeencem ne uredi njihove pokojnine tako, da bi mogli vsaj najskromnejše živeti. Vprašujejo se, zakaj so morali za časa službovanja plačevati v pokojninski fond v zlati valuti za to, da bodo na starost in onemoglost preskrbljeni, sedaj pa se jih pusti v največji bedi in pomanjkanju. Poleg tega se jim nakladajo še najrazličnejši odtegljaji, pred leti jim je bila odvzeta tudi stanarinska in rodbinska doklada po 16. letu za one otroke, ki se uče obrti.

Med temi nesrečniki so tudi železniški invalidi, katerim ni bilo dano da doslužijo polna leta in dosežejo polno pokojnino. V težki in odgovorni službi so se ponesrečili, postali so za službo nesposobni, priznana jim je bila zakonita neugodna renta in prejemale iste za prejšnjih 100 zlatih kron 25 dinarjev mesečno. Le oni, ki imajo samo neugodno rento in 33,1% visoko rento, prejemale malo draginsko doklado. Ne upošteva se, da je njihova neugodna renta nadomeščala izgubo polne pokojnine in je bila določena za preživljanje. Kako naj si ti siromaki s 25 dinarji za prejšnjih 100 zlatih kron pomagajo?

Marsikateri teh revežev si je pomagal da je pri svojih sorodnikih in znaneih iskal pomoči enkrat na enem, drugič na drugem kraju, da si je izprosil živila. Sedaj jim je tudi to onemogočeno, ker ena režijska vožnja mesečno jim za to ne bo zadostovala.

V težki in odgovorni službi ob vsakem vremenu ponoči in podnevi so se popolnoma izčrpali, sedaj so radi pomanjkanje hrane in v visoki starosti za delo nesposobni — kaj naj store. Za živež jim primanjkuje, ker mnogim ne ostane pri visoki najemninji nič, nimajo obleke, pozimi zmrzujejo v nezakurjenih sobah visoko v podstrešjih, kletah ali barakah, ker nimajo sredstev za udobnejše stanovanje in za nabavo kuriva.

Mnogokrat se je že o tem razpravljalo, natančno razkrivalo vse gorje teh revežev, a vse je bilo zaman.

Beda teh nesrečnežev je nepopisna, njihov položaj nevzdržen in kličo nujno po izenačitvi pokojnin in ureditvi neugodnih rent.

V svojem obupu se obračajo na kraljevsko vlado s polnim zaupanjem in nestrno pričakujejo dneva rešitve. Društvo železniških vpokojencev

Ženska javna bolnišnica v Novem mestu

je postala banovinska last, kar sledi iz potrjenega proračuna Dravske banovine za leto 1931/32. § 9. tega proračuna se izrečno glasi: »S 1. IV. prevzame banovina v svojo last in upravo z vsemi pravicami in dolžnostmi javno žensko bolnišnico v Novem mestu, ki je bila last bivšega zdravstvenega okrožja v Novem mestu.«

Dosedanji odbor bolnišnice, obstoječ iz g. Franja Perkota kot načelnika ter gg. prošta Cerina, odvetnika dr. Cernika, trgovca Picka, primarija dr. Gostiše in notarja Marinčka, je z zadnjim marcem dovršil svojo funkcijo. Ta dan je imel odbor zadnjo sejo, na kateri je poročal o delu tekom štirih let g. načelnika Perko Franceta. Ugotovil je, da se je za žensko javno bolnišnico v tem času nakupila okrog 10.000 m² obsegajoča Ferličeva njiva na Kapiteljskem marofu za 44.000 Din. Od te njive se je odprodalo okrog 4000 m² lanske jesen za stavbišče ter dobilo za svet 45.000 Din, tako da je bolnišnici ostala brezplačno še 6000 m² obsegajoča njiva. Nadalje so kupili nujno potrebno pod bolnišnico ležečo njivo Marije Papež za 63.000 Din. Napravili so se popolnoma novi svinjaki, v katerih se zamore gojiti 30 odraslih prašičev, ter poleg teh svinjakov greznica in hlev z remiso in svinjsko kuhinjo ter senikom nad temi prostori. V ta namen so kupili od g. hotelirja Kolčiča staro šupo in poleg nje ležeči svet. Okrog bolnišnice se je napravila žična ograja. Na strani proti kapitliji se se napravili v ograji tudi betonski stebri.

V bolnišnici, ki ni bila od zgraditve dalje pripravljena, so nanovo preslikali oziroma prepleskali vse lokale in hodnike. Prekrili so na vseh poslopih strehe. Na vrtu so napravili nove tople gredice.

Ker je banovina, ki je finančno močna, prevzela v svojo upravo in last bolnišnico, smo prepričani, da bo mogla v polni meri za ta lepo procvitajoči dobrotelni zavod skrbeti, ga še povečati, kar bo le v korist Novemu mestu in Dolenjski.

Kakšen bo konec sveta?

Dunajski zvezdoznanec Hans Hörbiger se že petdeset let bavi z vprašanjem, katera dejstva bodo povzročila konec sveta in kakšen da bo ta konec. Hörbigerju, ki ima že celo šolo učencev, so začetkom zelo ugovarjali, v zadnjem času pa se zdi, da se njegova teorija vedno bolj priznava kot pravila.

Hörbiger izhaja iz trditve, da se nebesna telesa ne gibljejo v praznem prostoru, ampak v prostoru, ki je napolnjen z neko snovjo, katero imenuje on »nebesni hidrogen«. Čeprav je ta snov zelo redka, vpliva po svojem odporu na gibanje nebesnih teles oziroma na pot, ki jo napravijo planeti okoli svojega solca. Ta pot se po trditvi Hörbigerja radi tega odpora vedno bolj zožuje, tako da se planeti polagoma vedno bolj približujejo solcu, dokler v momentu, ko se ravnovesje med silo privlačnosti in silo odbojnosti prelomi, planet ne pade na solce. Isti proces pa se vrši med planetom in satelitom, ki okoli njega kroži.

Ako to teorijo primenimo na zemljo, dobimo kot končni učinek to, da bo nekoč luna padla v drobečih na zemljo, končno pa bo zemlja padla na solce.

Luna se torej zemlji čedalje bolj približuje. Posledice tega se javljajo seveda skrajno počasi v izjemnih, ki so izpovedka samo neznatne: lunin mesec postaja krajši, morska plima se ojačuje, potresi so bolj pogosti. Čim bližje pa bo luna zemlji prihajala, tem silnejši bodo ti učinki in tem bolj se bodo kopičili in stopnjevali, dokler ne pride končna katastrofa v obliki splošne povodnji, potresov ogromnega razmaha in padanja ogromnih kosov lune na zemljo.

Ker so se taki procesi na naši zemlji že večkrat dogodili, kadarkoli je kakšen njen satelit svojo pot okoli nje dovršil s tem, da se je razdrobil in padel nanjo, zato je tradicija narodov spomin na take katastrofe do danes ohranila. Hörbiger šteje semkaj pripovedovanje Svetega pisma stare zaveze o vesoljnem potopu in trdi, da se razodetje sv. Janeza ali tako zvana Apokalipsa nanaša na dogodke pred zopetnim koncem sveta, ko bodo luna in druga nebesna telesa padla drug na drugega oziroma na zemljo.

Kadarkoli se na naši zemlji kakšna katastrofa dovrši, trdi dunajski zvezdoznanec, se začenja zopet rajsko stanje ali večna spomlad, nemotena po dogodljajih, ki so v zvezi z dejstvom, da se zemlji zopet kakšno nebesno telo kot spremljevalec približuje. Verjetno je tudi, da življenje človeka po predidoli delni katastrofi, kakor je padee kakšnega majhnega satelita na zemljo, ne preneha — vsaj nekaj ljudi se lahko reši. Večna spomlad po taki katastrofi traja po več sto tisoč let. Ko bo na zemljo padla v kosih luna, se bo po kratki periodi opustelosti zopet začela doba bujnega tropičnega razevečja in razevečja; potem pa bo nastopila tretja doba, ko se bo začel zemlji približevati Mars kot njen zadnji satelit. Po katastrofi pa, ki bo nastopila po padcu Marsa na zemljo, ne bo več novega življenja, ampak bo zemlja končno opustela in ohlajela ter bo brez življenja nadaljevala svojo pot okoli solca, dokler ne bo padla vanj. To bo

pravi konec sveta.

Hörbiger natančno opisuje, kakšna bo približno katastrofa, ki bo po več stotisočletjih zopet zemljo zadela, ko bo luna privlečena nanjo. Apokalipsa te bodoče katastrofe prav nič ne pretirava. Skrajševanje lunarnega meseca bo sčasoma dosego tako stopnjo, da bo mesec postal enak enemu zemeljskemu dnevu. Dočim znaša danes razdalja lune od zemlje 60 krat toliko, kolikor znaša radius zemlje, takrat ne bo znašala več kot 7 zemeljskih radijev in lunina obla bo za oko osemkrat večja, nego jo vidimo danes. Ogromen bo tudi narast plime in oseke, dokler se končno ne bodo stvorili dve ogromni plini morja, ki bosta visoki 3 do 4 kilometre in ki bosta nekaj časa po daljši periodi silnih valovanj od juga na sever in narobe v nepremičnem stanju krožili z zemljo v isti smeri. Tudi luna bo nepremična, in sicer bo stala nad afriškim kontinentom. Ko se bo razdalja lune zopet za veliko vsoto skrajšala, bosta omenjena valova morja zopet začela oscilirati in sicer v nasprotnem smislu, kakor se danes gibljeta plima in oseka ter bosta sledila luni, ki bo vedno hitreje krožila okoli zemlje. Potem se bosta oba valova na ta način združila in stvorila nov pas morja ob ekvatorju, visok 4 do 5 kilometrov, ki se bo s strašno naglico vrtel okoli zemlje in prizanesel življenju le na najvišjih vrhovih hribov ter na ozkem pasu severno in južno od tako zvane zmerne cone. V tem času bo luna začela počasi razpadati.

Titulescu, romunski poslanik v Londonu, kateremu je kralj Karel poveril sestavo nove vlade.

Sedaj ne bo več daleč do končne katastrofe. Luna bo oddaljena od zemlje le kake tri zemeljske radije. Ciklus njenih faz oziroma njen mesec bo trajal komaj nekaj ur. Njena velikost bo 25 krat večja od njenega sedanjega premera. Luna se bo razklala v več kosov, ki bodo spočetka tvorili dva koncentrična obroča okoli zemlje. Notranji obroč bo zaradi vedno večjega dotika z našo atmosfero povzročal neprestane eksplozije, katerih posledice bodo ogromne količine dežja in megle. Padala bo, kakor pravi Apokalipsa, neprestana ledena toča. Od lune se bo zaradi prevelike bližine videla samo rdeča plošča kakor »velik krvav srce« po besedah Razodetja. Solnce pa bo »kakor črna vreča« zaradi neprestanih mrkov, kar tudi napoveduje Apokalipsa, ki tudi govori o tem, kako bodo ognjeni hribi padali na zemljo, ljudje pa bodo umirali od voda, »ki bodo postale grenke«. To bo učinek mineralov, s katerimi se bodo vode zaradi padca luninih »drobec« napolnile. Oba ogromna morska valova, ki sta do sedaj bila fiksirana ob ekvatorialnem pasu, se bosta razlila eden na jug, drugi na sever, kar bo povzročilo splošen potop. Zemlja, ki je bila zaradi teh svetovnih sprememb svojo obliko spremenila zaradi vedno večje atrakcije lune v obliko leče, bo zdaj zopet postala bolj in bolj kroglaste oblike, radi česar se bodo pojavili ogromni potresi.

Kaj se bo zgodilo v sledečih periodah, pa smo že povedali.

Mironescu, romunski ministrski predsednik, ki je s svojim kabinetom, ki je bil sestavljen s člani kmetske stranke, odstopil.

Kako živi gorila

Ena najbolj zanimivih živali je brez dvoma takozvani gorila, o katerem se misli navadno, da je že popolnoma izumrl.

O tej živali priobčuje temeljite podatke von Borkov v aprilski številki revije »Koralce«. Pri naša tudi pet zanimivih fotografij iz življenja te

opice v afriškem pragozdu.

Gorila živi v pragozdih ekvatorialne Afrike, dočim njemu sorodni orangutan živi v močvirnih gozdovih Bornea in Sumatre. Tretja človeku podobna opica, šimpanza, ki je veliko manjša od imenovanih obeh vrstnikov, pa živi na istem prostoru ko gorila. Ta prostor sega od Nigerije na jug do Konga, od tod pa na vzhod do Ugande. Dasi je to ozemlje, ki je pokrito od najbolj gostih prašum zemlje, naravnost ogromno, je skupno število goril primeroma zelo majhno. Cenijo jih nekako na 10.000 skupaj z vsemi mladimi. Ker pa gorila v tem ozemlju nikakor ne živi povsod v enaki meri, zato je verjetno, da je število še manjše. Goril sta dve vrsti, takozvani gozdni gorila, ki živi severno od Konga, in gorski gorila, ki živi v vulkaničnem, gozdnatem gorovju v bližini jezera Kivu, ki leži v bivši nemški, zdaj angleški Afriki.

Gorile žive enako kakor šimpanzi v družinah ali pa v malih družinskih zvezah oziroma čredah, ki prepotujejo vsaka primeroma majhno ozemlje, ki obsega nekako 15 kilometrov. Čeprav ima gorila zobovje roparske živali, je vegetarijanec, ki se redi skoraj izključno od sadov in le redkokdaj od kake male živali ali živalskih jajc. Vsak večer si napravi gorila in šimpanza ležišče iz upognjenih vej, in sicer vsakokrat na drugem kraju. To dela tudi orangutan. Sicer se pa gorila giblje večinoma po ravni zemlji. Je namreč silno težak in neroden. Saj dosega pri ogromni širini višino nad dveh metrov! Če mu preti opasnost, ne zbeži kakor šimpanza na drevo, ampak rajši zleze z drevesa doli v goščavo na tleh. Gresta si pa gorila in šimpanza vedno drug drugu s poti, tako da se v nobenem slučaju ne križata.

Mladji gorila se iz družine odstrani šele, ko

si sam ustanovi svojo družino. Zobe menja gorila v isti starosti kakor človek. Pa tudi sicer je ritem njegovega življenja popolnoma podoben človekovemu. Zdi se, da živi nekoliko delj kakor človek, če pogine naravne smrti seveda. Male črede, obstoječe iz več družin, štejejo okoli 20 do 30 članov. Pa tudi v takih čredah se posamezna družina drži skupaj zase, kar se pozna zlasti na njihovih ležiščih, ki so ali v nizkem grmovju, ali na drevesu v višini par metrov ali pa naravnost na tleh. Gorilska mati neše mladiče, ako je treba pred človekom bežati, s seboj. Do sedaj se je splošno mislilo, da živi gorila strogo monogamično. V najnovejšem času pa trdi nek angleški učenjak, da pač šimpanza živi strogo monogamično, gorila pa da menja samico, zaradi katere se samci vsakokrat med seboj hudo bojujejo. Zdi se pa, da se ta naravoslovec moti; kajti ravno tako kakor šimpanza živi strogo monogamično tudi orangutan in je zato več kot verjetno, da tudi gorila, njihov najbližji sorodnik, živi isti način življenja.

Človeka se loti gorila samo, če je napaden, oziroma razdražen. Nevaren je samo stari gorilski samec, ki svoje prehranjevališče tudi nasproti človeku z vso srditostjo brani. Ni dvoma, da gorila izumira, zato se v zadnjem času prizadevajo, kako bi ga potom absolutne prepovedi lova ohranili.

Korist postenja

Učenjak Noltenius objavlja članek, v katerem dokazuje na podlagi samoopazovanja in opazovanja drugih, da daljše postenje nikakor ne škoduje, ampak celo koristi.

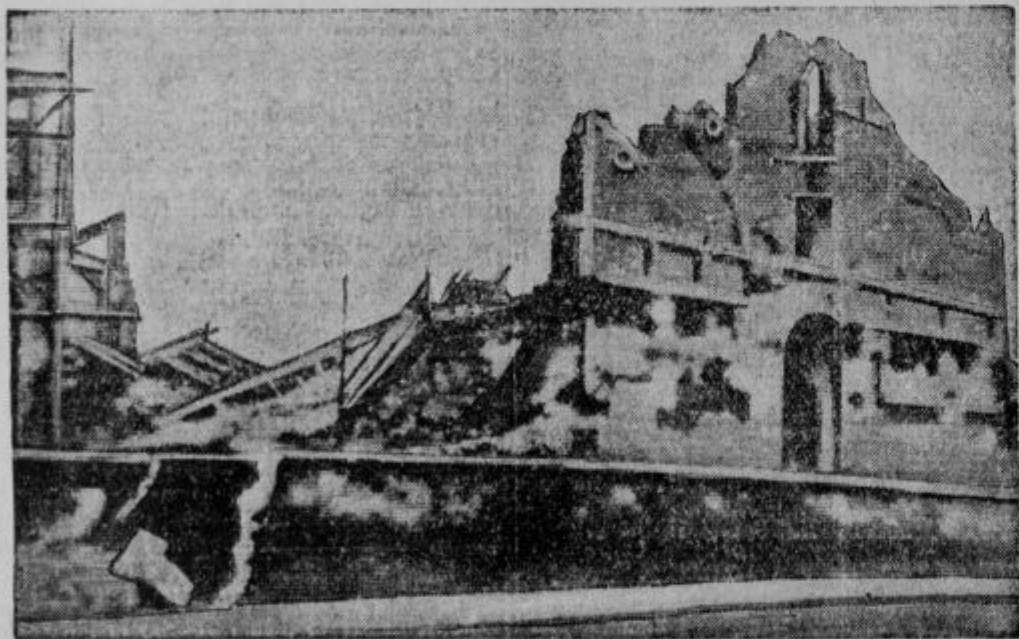
Ravno živali dobro poznajo ta zakon. Celo psi, ki so jako požrešni, ozdravijo svoje telo odstrupov, ki se nakopičijo v telesu radi preobilnega hranjenja, s tem, da delj časa ne jemljejo hrane. Posti, ki jih predpisujejo različne vere, imajo seveda v prvi vrsti religiozen pomen kot vaja v samoopovedi, koristijo pa tudi zelo telesnemu zdravju, od katerega je odvisno tudi dušno zdravje. Verniki tudi vedo, da preveliko nakopičenje mesne hrane draži čutnost in da ne preobremenjuje samo fizičnega organizma in živčevja, ampak v odvisnosti od tega škodljivo vpliva tudi na duševno življenje.

Moderni zdravniki vedno bolj uvidevajo pomen posta za zdravje organizma, in dokazano je, da je nekdo, ki je bil bolan na lupusu, po večtedenskem stradanju popolnoma ozdravel. Ni res, da bi se n. pr. tridnevno stradanje ne moglo prenesti drugače kakor v postelji in da bi slabo vplivalo, ampak nasprotno je res, da take stradalne in postilne kure na telo zelo dobro vplivajo, živčevje pomirijo in duha spravijo v vedro razpoloženje.

Na vsak način, pravi Noltenius, da je metodno menjava med normalnim prehranjevanjem in absolutno vzdržnostjo od hrane, ali pa vsaj močnim postenjem zelo dobro sredstvo ozdravljenja in koristnejše nego neprekinjeno stalno hranjenje, četudi je le-to strogo normirano.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani priporoča:

- Mašni formular in oficij za praznik bl. Hosane Kortske** (27. april) po 1 Din.
- Frassinetti-Schlegel: Marienlob.** Erwägungen über die Mutter Gottes und ihre Tugenden. 322 strani, vez. 98 Din.
- Grisar Hartmann S. J.: Marienblüten.** Systematische Marienlehre vorzüglich aus dem großen Marienwerk des Kirchenlehrers Petrus Canisius. 108 strani, broš. 22.50 Din.
- Hagel Franz O. M. I.: Maria Maienkönigin.** Zwanzig Vorträge für Maiandachten und Marienfeste. 189 strani, broš. 50.50 Din.
- Klima Leopold: Die Ahnengalerie der Königin.** Maipredigten. 160 strani, broš. 43.50 Din.
- Maria, Friedenskönigin.** 31 Maibetrachtungen von einem Priester der Erzdiözese München-Freising. 115 strani, vez. 42 Din.
- Mathis Josef S. J.: Die Königin des Himmels in Ihrem Leben hier auf Erden.** 331 strani, broš. 42 Din.
- Morganti Pasquale: Maria und der Priester.** Vertrauliche Unterredungen in Geist und Sprache der Heiligen Schrift. 309 strani, broš. 77 Din.
- Schächtel Georg: Die Lebensschule Mariens in 15 Predigten** (für den Monat Mai gedacht). 96 str., broš. 35 Din.
- Dr. Scheuber Joseph, Siehe da deine Mutter!** Betrachtungen über das Tugend und Gnadenleben der Gottesmutter. 156 str., vez. 53.50 D.
- Waldner Sebastian: Maria immer hilf!** 42 Mariansche Lesungen besonders für den Blütenmonat Mai. 285 strani, broš. 39.50 Din.
- Wickl Rupert: Marienherlichkeiten.** Marienpredigten oder marianische Lesungen. 342 strani, vez. 59 Din.
- Zierler Peter: Der Englische Gruß.** 31 Predigten für den Monat Mai und zugleich für die vorzüglichsten Marienfeste. 278 str., broš. 40 Din.

Razvaline cerkve v Managui na Nikaragui. Prva slika iz porušenega mesta Managua, ki je bila poslana brezčimnim potom.

Kulturni obzornik

Knjižne zbirke Jugoslovanske knjigarnice

Constantin Weyer: »Usodna preteklost«. Ljudska knjižnica.

Prenovljena Ljudska knjižnica ima za letošnje leto na programu šest knjig. V najkrajšem času bo dotiskan popularni roman iz Kristusovega časa »Ben Hur«, a kot njena druga letosnja knjiga (v celoti 38. zvezek) je izšla »Usodna preteklost«. Njen avtor je Constantin Weyer, ki si je v najnovejši francoski književnosti pridobil lepo ime, čeprav je prišel z literarnim delom šele po svetovni vojni — potem ko se je zopet naselil doma v Franciji. Pred svetovno vojno je namreč živel kot izseljenec v Kanadi. To življenje je zapustilo v njem neizbrisne sledove in mu dalo tudi snov za njegovo pisateljsko delo, za katero pa je pokazal tudi odlične oblikovne in izrazne sposobnosti.

O tem priča tudi pričujoče delo. Človek se sklanja čez svojo preteklost — tak je prav za prav naslov knjige, v kateri nas pisatelj popelje v daljini, za nas skoraj da pravilni svet onstran Atlantskega oceana, v svet kanadskih prerij in severnih ledenih puščav, v svet izseljenikov. Te knjige ni mogoče imenovati s splošnimi izrazi, ki so nam na razpolago za najrazličnejše vrste literarnih del. Povest, novela, dnevnik, potopis — vse se je tu združilo v novo, vsebinsko in oblikovno izglajeno celoto. Ne moreš se ubraniti vtisa, da je v tem nekaj prav tako svežega, kakor neposrednega in živga, nenarejenega. Ako te v začetku — vajenega takoj epičnih tal povesti — morda nekoliko utruja in odbija preveč subjektivistični, reflektirajoči način pripovedovanja, si pa že po nekoliko straneh

ne moreš kaj, da ne bi priznal nečesa, kar te tajno privlači k nadaljnjemu čitanju. Priznali je treba, da je ta knjiga vredna čitanja in da ti s slehernim novo stranjo sproti odplačuje trud in čas z zadovoljstvom in užitkom, ki ti ga nudi. Pritegnejo te dogodki, ki si napeto sledi v zaporedni izmenjavi slik, pritegne te kraj z ljudmi, priteguje te končno gladki, lahkotni način pripovedovanja, ki ga pisatelj venomer prekinja s toplimi, izbrušenimi liričnimi mesti. A to spada k bistvenim potezam njegovega sloga. Iz te knjige diha zdravje in poezija, ki se zlivata v čarobno sliko resničnosti in sanj, v sliko, ki ostane kot privid lepote nad idiličnimi in tragičnimi stranmi življenja. Pisatelja označuje v enaki meri dar opazovanja in močna čustvenost, ki si najde prodora zlasti ob stiku z naravo. Reči smemo, da je priroda s svojimi lepotami in zdravjem našla le redko navdušenjšeja in sposobnejšega glasnika. Ne čudimo se, da je pisatelj zaslovel po svetu in da ga je doma v Franciji odlikovala z literarno nagrado Goncourtova akademija. Prevajalec Silvester Škerl nam je zelo ustregel s tem, da je delo prevedel na slovenski jezik.

France Vodnik.

Cerkveni Glasbenik, leto 54. 3-4

Zadnja številka, izšla za praznike, uvodoma nadaljuje St. Premrlovo razmišljanje o apostolski odredbi Pija XI. glede cerkvene glasbe. Ugotavlja, da se koral pri nas premalo goji in podaja pregled dosedanjih naših koralnih izdaj, ki bo interesentom zelo dobrodošel. Dr. J. Mantuani nadaljuje svojo Zgodovino cerkvene glasbe in prikazuje topot vplive koral na poznejšo cerkveno glasbo. A. Grünberg nadaljuje svoja Poglavlja iz fiziologije in fonetike, M. Tome piše o Orgelskih in drugih problemih, Fr. Ferjančič se spominja rajnega Prelata Lesarja kot prijatelja cerkvene glasbe. Jaka Sem poroča o Glasbenem življenju v mariborskem bogoslovju, Dr. S. Vurnik končuje članek

o Jakobu Aljažu in naši ljudski pesmi in objavlja štiri zanimive stare pesmi iz njegove zbirke. Sledje kronika, dopisi, oglasnik novih muzikalij in razne vesti. Glasbena priloga prinaša obširnejši Mavov mešan zbor Ecce sacerdos magnus in Klementičevo majniško Ko pride majnik čez ravni.

Arhitektura in njeno slovstvo

Pred sodobnim arhitektom se dan za dnem odpirajo nova polja, nove naloge, ki zahtevajo takojšnje rešitve in kakršnih zgodovina arhitekture nikoli poznala ni. Novi izumi v gradbenem materialu na eni strani in konkretne naloge postavljajo staveb za sodobnemu življenju odgovarjajoče namene, nudijo arhitektom neprestano nove možnosti udeleževanja, pri čemer se nove izkušnje izrabljajo tudi v izpopolnitve uveljavljenih in še nadalje pripoznanih gradbenih metod.

V poslednjih letih je slovstvo, posvečeno sodobni arhitekturi, po vsem svetu jako razširjeno in vsak dan izidejo nove knjige, ki obravnavajo stavbarstvo in arhitekturo z raznih vidikov. Berlinska založba Ernst Wasmuth, ki je nedavno izdala epohalni »Lexikon der Baukunst« v štirih zvezkih — vsakemu arhitektu in stavbeniku neobhodno potreben rekvizit, ki mu podobnega v nobenem drugem jeziku ne najdeš — je v poslednjih tednih izdala dve knjigi, ki vsebujeta doslej še neobdelano gradivo iz sodobne arhitekture.

★

»Lichtspielhäuser-Tonfilmtheater« (Paul Zucker -G. Otto Stindt) predstavlja predmet, ki ga je prav za prav arhitekturi poklonil naš čas. Gradnja kinematografov in gledališč za zvočne filme je ena izmed nalog, ki jih je naš čas prvi postavil sodobnemu arhitektu. Nemi film je dolgo časa živel, ne da bi se sodobna arhitektura v večji meri bavila s problemom, kakšen odgovarjajoči prostor bi mu postavila. Toda s pojavom zvočnega filma, ki je

pritegnil v kinematograf najširše plasti, je postalo pereče vprašanje, kako graditi in opremiti svojemu namenu ustrezajoč in obenem estetično vplivajoč prostor za predvajanje filmov pred občinstvom. Ogromno število filmskih gledališč je zlasti v poslednjih letih zrastle po Evropi in tudi ostali kontinenti, zlasti Amerika, ne zaostajajo v gradnji kinematografov. Knjiga, ki smo jo navedli, prinaša prvi izbor izkušenj sodobne arhitekture v tem predmetu. Ogromno število krasnih reprodukcij ter risov, prereзов itd. ponazarja besedilo, ki obravnava izčrpan problem kinematografa v socialnem pogledu, v arhitektonskih, optičnih in akustičnih predpogojih ter podrobno opisuje izkušnje pri posameznih in ilustrativnem delu zastopanih primerih. Pojav knjige, ki orje ledino na tem polju, bo gotovo zbudil mnogo zanimanja.

Dasi ni tak »novum«, naj zabeležimo tudi izid knjige »Holzhausbau« (Konrad Wachsmann - v isti založbi). Veliki vpliv strojne tehnike na gradnjo lesenih stavb se ni bil nikjer izčrpaneje obdelan, zato predstavlja navedena knjiga v nekem pogledu tudi širšemu krogu interesentov neznane pridobitve. »Holzhausbau« vsebuje točen in temeljit opis sedanjega stanja gradnje v lesu ter prinaša čez 220 fotografskih posnetkov, konstrukcijskih risb, načrtov, prereзов itd.

Veliko pozornost je posvetil prireditelj zlasti ameriškemu pojavu, tudi zdaj v Nemčiji veljavni trije sistemi (»Die ortsfeste Fachwerkbauweise« — »Die Tafel- oder Plattenbauweise« — »Die Blockbauweise«) so izvrstno ponazorjeni. Deloma celostanske slike nam kažejo vsakovrstne stavbe, eno in večdružinske hiše, naselbine, hotele, okrevališča, pisarniška poslopja, stavbe za komunalne potrebe kakor šole, bolnišnice itd.

Oprema knjig kakor reprodukcije so brezhibne ter predstavljajo vrhunec sodobne reprodukcije in tiskarske tehnike. s. š.